

Rəsul RƏXŞANLI

Düşüncələrimlə üst-üstə düşən atamın məsləhətləri, bir də çoxdankı olsa da babat görünən çemodanı ilə evdən çıxanda balaca bardağa doldurduğu suyu anam arxamca atdı. Yaxşıca, dərindən təhsil alacağam, əc-nəbi dildə danışmağı öyrənəcəyəm, həm məişət mövzusunda, həm də ixtisasım, sahəm üzrə. Bir də yataqxa-nadakı otaq yoldaşımın yuxarı kursun yaxşı oxuyan tələbəsi düşməsini istəyirdim.

Universitetdə ilk dəfə otağa girəndə tələbələrimizin hamısını gözəndən keçirdim. Oturmağa boş yerlər vardı. Qapı tərəfdəki sırada, orta skamyada sakitcə əyləşib uşaqlara diqqətlə baxan oğlanın yanını münasib seçdim. Yandan ehmalca qıza baxdım, o qıza ki, qapıdan girəndə göyüdənməmiş mələk kimi gözüme dəymişdi. O kimsəyə baxmırdı. Bəlkə də düz eləyirdi, o hara qalanları hara.

Mühazirədə anlamadığım, yüzdən çox tələbənin qarşısında sual verməyi həqarət sandığım məqamı otaq yoldaşımın soruşdu. Orta səviyyəli yuxarı kurs tələbəsinə bu heç də çətin olmamalıydı, fikrimcə. O isə cavab vermək istəmədi. Sir-sifətini turşutdu, sanki demək istədi ki, bir daha dərsə aid sual verməyim. Olsun, dərsə da-ha ciddi yanaşmağı hədəfə götürdüm. Tanımadığına ümid bağlamaq əminli iş deyilmiş. Olsun, fəqət o maneçilik törətmir, ziyanvuran deyil, bu özü bəsimdi. Baxmayaraq ki, ilk günlərdə əcnəbi dilindən də köməyinə ümidli idim.

Fikrimdə dərslərlə yanaşı o da özünə yer eləmişdi. Ona baxmaq könlümdən keçirdi, gözaltı da olsa. Ya-nında oturan qız S. riyaziyyata aid tez-tez mənəndən soruşurdu, bəzən evə verilənləri onunçün həll etməyimə işarə vururdu. Qrupumuzda riyaziyyatı əməlli başlı bilən bəlkə də yox idi. Bu səbəbdən köməyimi əsirgəməyirdim, fəqət üzündəki, alınıdakı xallar gözüme dəyəndə ürəyim... nə isə xoş olmurdu. Onu özümdən uzaqlaşdırmağa bəhanə axtarırdım. Ev tapşırığına görə tənəffüsdə, ya da dərstdən sonra yaxınlaşırdı. Bəzən onunla eyni skam-yada əyləşən M. də gəlirdi, fəqət aralıda dayanırdı. Ağılıma gəldi ki, S. ilə belə yaxınlıq M.-i görməyimə bəhanə, vəsilə, imkan ola bilər. Bir bəhanə də özüm tapdım, guya mühazirələri yazmağı çatdırı bilmirəm. S.-in mü-hazirə dəftərini istəyirdim. Mənə alıb qaytarmaq gərək idi, onlara yaxınlaşmaq xatirinə. Aydın oldu ki, o da çatdırı bilmədiyindən M.-dən dəftərini alıb köçürmüş. Sonra da öz dəftərini mənə verirdi. Bir bəhanə də düşündüm, onun xətti əyri-üyrü olduğundan oxumağa çətinlik çəkirəm. Mənim adımdan xahiş eləsin, M. dəftərini mənə versin. Etiraz olmadı. Demə, M. də riyaziyyatdan zəif imiş, S.-ə həll elədiklərim ev tapşırıqlarını ondan almış. Dəftəri hərdən M.-in özünə qaytaranda mənə qarşı pis nəşə duy-

murdu. Onlara rəsmxətt tapşırıqlarını da çəkmək ağır gəlirdi. S. soruşurdu, başa salırdım, çəkib göstərirdim. Rəfiqəsi M. də onun arxasından baxırdı, eşidirdi, öyrənirdi, fəqət soruşmurdu. Belə günlərin birində mən ona baxanda baxışlarımız toqquşdu və o bir addım geri çəkildi. Düşündüm ki, bircə səhvə, yəni xoşuna gəlməyən sözə, yaxud hərəkətə görə o birdə-fəlik mənəndən uzaqlaşar.

Fikrim dərsdə, gözümdə qalırdı. Nə gizlədim, bəzən elə fikrim də onda idi. Necə deyim ki, düz çıxsın? Keçmişə dair filmlərdəki kral qızlarına, şahzadələrə bənzəyirdi. Dərisi ağappaq, qar kimi. İri xurmayı gözələrində sükut, təmkin vardı. Danışanda əsla tələsmirdi, handa bir sözləri seçirdi, handa bir paltar geyinirdi. Əllərinin, başının hərəkəti rəvan. Bəs mən? Mən... bilmirəm. Fəqət mənim də üstünlüyüm vardı, riyaziyyat və rəsmxətt.

Dərslər bitəndə tədris binasından çıxarkən S. ilə rəfiqəsinin birgə getdiyini gördüm. Onların arxasınca ad-dımladım, xeyli aralıda, ixtiyarsız. Onlar hara, mən də ora. M.-in hökumət işçilərinin binasında yaşadığı aydınlaşdı.

Qonşu kənddən olan tanışımınla rastlaşdım, başqa universitetdə oxuyurdu, yuxarı kursda. Yay tətlinə iş tapıb, keçə qarovulcusu. Oturacaq iri binanın iri olmayan otağında, mərtəbələrde

li yaşayış binasına girəndə çaşdım. Binanın həyətindəki bağçada əyləşdim. Gözlərimi giriş qapısından çəkmədən saatdan artıq gözləyib yataqxanaya döndüm.

Səhər həvəslə yox, əzgin, tamam sakitləşməmiş əhvalda universitetə yollandım. Otağa girəndə gözlərim onu axtarsa da, fəqət daxilən pis hisslərlə, düşüncələrlə ona baxdım. Özümü ələ almışdım, pis olanları içim-də saxlamışdım, üzde rəvanlığımı qoruyurdum. Onun üzündə fərqli nəşə tuta bilmədim. Guya dünən kişi ilə çoxmərtəbəli binaya girən bu deyilmiş. Riyaziyyatda, rəsmxətdə köməyimi dayandırardım, mühazirə dəftərini almıdım. S.-in mənə acığı tutdu, başını və gözlərini qaldıraraq acıqla soruşdu:

- Sənə nə olub eee?

Son günlərdə dediyimi təkrarladım: - İşim var, getməliyəm.

Günlər ötmüşdü, hirsim yatmışdı. Köməyimi eləyirdim, mühazirə dəftərini alırdım, fəqət öncəki kimi yox, içimdə az da olsa soyuqluq qalırdı. Hirsim tamam soyuyanda, günəşli gündə arxasınca baxa-baxa getdim. Görəsən o cavan yenə M.-i o hündür evə aparacaqmı? Yaxud təzəsi onu qarşılayacaqmı? Haqlı imişəm, təzəsi onu başqa yerə apardı. Körpə arabası sürən gənc qadın M. ilə qısa söhbət elədi. M. körpəyə baxdı, birgə astaca

BƏXT OĞRUSU

hekayə

getdilər. Fəvvarəli bağın qoşa, enli, yaşıl budaqları altındakı skamyada rahatlandılar. Danışb gülümsəyirdilər. Hərdən də körpəyə baxırdılar. Burada dayanmağıma səbəb görmədiyimdən aralandım. Bağdan çıxarkən böy-numu burub geri baxanda yanlarında kişi vardı. Qayıdıb baxdım. Həmin o cavan idi, M.-i çoxmərtəbəli evə apararı.

Bayramı kənddə keçirməyə burnumun ucu göynəyirdi. Ata evinə əlidolu girmək necə də qürurverici imiş. Toyuq-cücəyə dən səpən anam məni görəncə ovcundakıları cəld onlara atıb əllərini çırpıdı, gülümsəyərək qollarını açıb:

- Mənim balam, üzünü görək,-deyərkə iti addımlarla üstümə yeridi, amma qucaqlamadı, fərhlə üzümə, üst-başma baxdı,- Allah saxlasın, səni bizə çox görməsin. Amin. Əndişədə qalmayasan.

Anam əllərini yuyub paltarını dəyişənədək mən gətirdiklərimi bir-bir eyvandakı masaya düzdüm. O məni bağrına basıb yanaqlarımdan öpdü. Kətinin qırağından çıxan qoparıb ağzına qoydu və duyğulandı:

- Övlad çörəyi yemək mənə qismət oldu, çox şükür,- gözləri doldu,- o gün olaydı yanında ismətli gəlinimi görəydim, sən kimi qəşəng nəvəmi qucağıma alaydım, bağrıma basaydım, gözlərindən öpəydim.

Utandığımdan qızardım, başımı salladım. Əyilib özünü şalvarıma sürtən pişiyimizin başını tumarladım. Anam ağzındakını yedi:

- Çox dadlıdı, ağzın şirin olsun. Hamısından süfrəyə düzəcəm. Axşamçağı atan suqovuşandan qayıdacaq, bir azdan bacı-qardaşların gələr. Yeyəcəklər, sevinəcəklər.

Uşaqlar gəldi, qucaqlaşb öpüşdü. Atam da tez qayıtdı, məni qolları arasına aldı. Göy qurşağı kimi çox-rəngli quyruğu olan iri xoruzu kəsdı. Anam ən çox xoşladığım çiğirtmə xə-rəyini bişirdi. Yuxumuz ərşə çəkilmişdi, gecə yarıyadək söhbətimiz bitmək

bilmirdi. Kənddə qaldığım iki gündə həyət-bacada əl-ayaq eləməyə imkan verilmədi.

- Oralarda nələr yediyindən xəbərsizəm,- deyən anam yalnız ləzzətlə yediklərim xərəkləri süfrəyə gətirirdi.

Evdən çıxmağa hazırlaşdım. Böyüyen göz yaş damlaları ağırlıqdan kipriyindən qopub yanağına düşən anam məni qucaqlayıb alını sinəmə dirədi. Mən də onun kürəyini qollarım arasına alıb daranmamış saçlarımdan öpdüm. Paltarımı dəyişdim. Ayna qarşısında dayanıb saçlarıma daraq çəkdim, saçdüzümü yaratdım. Anam mənə göz qoyurdu. Yola salanda arxamca atmağa bardağa su tökdü. Biz qapıya sarı qoşa addımlayanda:

-Kəndimizdə nə çoxdu gözəl-göyçək, alyanaq, çatmaqş qızlarımız,- anam rahatsızcasına dedi,- bizim ocağıma sinəsini, budunu çöldə qoyan qız yaraşmaz. Gözəl balama belələri nə qədər baxsa da balam onlara məhəl qoymaz, bilirəm.

Bunu elə rahatsızlıqla, həyəcanla dedi ki, bu halda onu hələm-hələm görməmişdim. Bəlkə səhər oğlanları kimi geyindiyimdənmi dedi? Saç düzümüm ona qəribə göründüyündənmi?

Doğrusu, M.-in handa bir paltar geydiyini gördümsə, fəqət gödək-uzunluğuna göz qoymamışdım. Onun xanımılığı gözlərimi tutmuşdu. Bəlkə bu səbəbdənmi? Buna baxmağımsa gərəkdi. Göz qoydum. Yuxarıda, aşağıda da örtülü geyinirdi. Hətta, yayın cırhacırında belə tam qolsuz nəşə geyinmirdi, qısaca da olsa qollu idi. Diqqət yetirdim, qolsuz geyinələrin çiyni yanırıdı, dərisi soyulurdu. M. bəzən bəzək əşyaları da taxırdı, handa birini, bayram günlərində. Qızlarımızda fərqli, təzə nəşə olanda necə nəzərə çarpdırırdılar. M. isə üstünlüklərini diqqətə yetirməyə can atmırdı. Açıq, məmnunluq... Nədənə bəziləri düşünür ki, vəzifəliyə hərə birinin, yaxud böyük qisminin qızı...abırsız...geyinir. Nədən?

Əsas binaya girəndə əlaçaların şəkli asılmış iri lövhənin önündə rəfiqələri gördüm. Şəkillər təzələnmişdi, mənimki də orada vardı. Onlar şəklinin önündə dayanıb danışdılar. Vaxt tapıb şəkillərə baxaram fikri ilə uzaqlaşdım. Bundan sonra dərslərə dair M. də arasına mənə qısaca müraciət eləyirdi. Mən də cavabımı qısa deyirdim ki, hürkütməyim, bezdirməyim. Yuxarı kurslarda da hər ikisi soruşurdu, kömək istəyirdi. Mühəndislik ixtisasının dərsləri ağır idi. Demək olar ki, hər birində də riyaziyyatsız, rəsmxətsiz, daha nələrsiz keçinmək müm-kün deyildi.

Paltarımın, saç düzümümə yanaşı danışığıma, ləhcəmə, əl-ayaq hərəkətlərimə görə artıq xeyli fərqlənirdim şəhərdəki ilk günlərimdəkindən. Yox, şişirtmirəm, fərq vardı, həqiqi sözümdü.

Onun arxasınca düşən gözəgəlimli oğlan ortaya çıxdı. Arxadan güddüm. Universitet binasından aralananda oğlan yaxınlaşıb nəşə deyirdi. Mən eşitməyə can atsam da xeyri yox idi. M. susurdumu? Nəşə deyir-dimi? Arxadan görə bilmirdim. Gördüyüm bu idi ki, M. üzünü ona çevirmirdi. Nəçə gün ötdü, universiteti-mizdən olmayan həmin oğlan çıxacağı lap kəndində durmuşdu, yəqin M. diqqətindən yayınmasın. Qız qon-şu küçəyə keçəndə oğlan yaxınlaşıb üzünü ona çevirdi, yəqin danışmağa başladı. O evə çata-çatadək oğlan deyirdi nəşə, hər halda üzünü qızdan çəkmirdi. Bir dəfə də olsa ona sarı başını döndərməyən M. həyətdə daxil olanda oğlan ayaq saxladı. Arxasınca bir qədər baxıb geri qayıtdı və daha gəlmədi.

(Davamı var)